

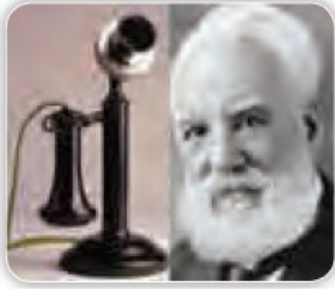
5.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

7.Ünite : Küresel Bağlantılar
Konu : Ortak Mirasımız

Farklı milletlerden birçok insan tarih boyunca dünyayı ortak yaşam alanı olarak kullanmıştır. Bir topluluğun geliştirdiği ürünler, elde ettiği bilgiler karşılıklı etkileşim sonucunda diğer topluluklar tarafından da kullanılmıştır. Örneğin, pusula Çinliler tarafından icat edilmiştir ancak daha sonraları diğer insan toplulukları da pusuladan yararlanmışlardır. Pusula tüm insanlığa ait ortak bir değerdir. İbn-i Sina'nın tıp alanında verdiği tavsiyelere uyan dünyanın farklı bölgelerindeki insanlar, sağlığına kavuşmuştur. Bu nedenle İbn-i Sina tüm insanlığa ait ortak bir değerdir. İnsanlığın tarih boyunca sonraki kuşaklara bıraktığı maddi ve manevi değerlerin tümüne **ortak miras** denir. İnsanlar bilim, düşünce, sanat ve edebiyat alanlarında eserler ortaya koymuştur. Bu eserler nesilden nesile aktarılmış ve insanlığa önemli katkılar sunmuştur.

Bilim Mirası

Bazı bilim insanlarının yaptığı çalışmalar sonucunda tüm insanlığın ihtiyaçlarını karşılayacak teknolojiler geliştirilmiştir. Elde edilen bilgiler sonucunda icat edilen araç gereçler hayatı kolaylaştırmıştır. Aşağıda insanlığın bilim mirasına örnekleri verilmiştir.

Telefonu, İskoçya asıllı ABD'li bilim insanı Alexander Graham Bell (Aleksandır Gıraham Bel) icat etmiştir. Onun bu icadı, kısa zamanda tüm dünyaya yayılmıştır. Telefonun icadı insanların daha kolay ve etkin bir şekilde haberleşebilmelerini sağlamıştır.

İlk motorlu uçak Wilbur Wright (Vilbur Rayt) ve Orville Wright (Orvil Rayt) kardeşler tarafından icat edilmiştir. Uçak zamanla yolcu taşımak amacıyla ve askerî alanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Uçağın icadı uzun seyahatleri kısaltmış, ticareti hızlandırmıştır.

Ali Kuşçu, yaptığı gözlemler sonucunda Ay'ın haritasını çıkaran ilk gök bilimcidir. 15. yy'da yazdığı Risale-i fil Heye (Astronomi Risalesi) adlı kitabında gök cisimlerinin Dünya'ya olan uzaklıklarıyla ilgili bilgi vermiştir. Bilimsel çalışmalarından dolayı NASA (ABD Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi) tarafından 2013 yılında Ay'ın bir bölgesine Ali Kuşçu'nun adı verilmiştir.

İbn El-Heysem, 965 yılında Basra'da doğmuştur. Onun yazdığı Kitab el Menazir (Optik Kitabı) adlı eser, görme olayının nasıl gerçekleştiğini somut delillerle ispatlamıştır.

Edebiyat Mirası

Edebi eserlerin bir kısmı farklı dillere çevrilmiş ve bu edebi eserler birçok insanı etkilemiştir. Aşağıda insanlığın edebiyat mirasına örnekler verilmiştir.

Suç ve Ceza romanında, işlenen suçlardan dolayı insanların vicdan azabı çektiği ve her suçun cezası olduğu vurgulanmaktadır. Suç ve Ceza, 1866 yılında Rus edebiyatçı Fyodor (Fiyodor) Mihayloviç Dostoyevski tarafından yazılmıştır.

Oğuz Kağan Destanı, doğduktan kırk gün sonra yürümeye başlayan ve büyüyünce yeryüzünün dört bir yanına elçiler gönderip o ülkeleri bayrağı altına alan, yaşlanınca yurdunu altı oğlu arasında paylaştıran bir Türk kahramanının yaşamını anlatmaktadır. Destanın kahramanı olan Oğuz Kağan'ın gerçekte Hun hükümdarı Metehan olduğu düşünülmektedir.

Düşünce Mirası

Farklı milletlerden düşünürlerin ortaya koydukları görüşler, insanların önemli bir kısmı tarafından kabul edilmiştir. Bu görüşler zamanla insanlığın ortak mirası olarak kabul edilmiştir. Aşağıda insanlığın düşünce mirasına örnekler verilmiştir.

Fransız yazar ve filozof Voltaire (Volter) "Düşüncelerinize katılmıyorum ancak onları özgürce ifade edebilme hakkınızı sonuna kadar destekleyeceğim." sözüyle düşünce hürriyetinin ne kadar önemli olduğunu belirtmiştir.

Türk halk şiirinin en önemli temsilcilerinden biri olan Yunus Emre'nin öğretilerinde insan ve Allah sevgisi ön plandadır. "Yaradılanı severim yaradandan ötürü." sözüyle Yunus Emre; dil, din, ırk ve sosyal statü ayrımı yapılmaksızın her insanın değerli olduğunu vurgulamıştır.

Sanat Mirası

Anadolu, Mezopotamya, Çin, Mısır ve Hindistan uygarlıkları döneminden kalma birçok sanat eseri insanlığın ortak sanat mirasıdır. Aşağıda insanlığın sanat mirasına örnekler verilmiştir.

Çin Seddi, dünyadaki insan yapımı en uzun eser olarak kabul edilmektedir. UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne alınan Çin Seddi dünyada en çok ziyaret edilen turistik yapılardan biridir.

Tac Mahal, Babür İmparatoru Şah Cihan tarafından çok sevdiği eşi Ercümen Banu Begüm Sultan'ın anısına yaptırılmıştır. Hindistan'da bulunan yapı, dünyanın farklı yerlerinden gelen turistler tarafından ziyaret edilmektedir.

İtalyan Ressam Gentile Bellini (Gentil Belini) tarafından yapılan Fatih Sultan Mehmet tablosu, İngiltere'nin başkenti Londra'daki Victoria (Viktorya) ve Albert (Albirt) Müzesinde sergilenmektedir.

Antalya'nın Serik ilçesinde bulunan Aspendos Antik Tiyatrosu ülkemizin ve dünyanın en değerli mimari eserlerinden birisidir. Her yıl yerli ve yabancı birçok turistin ziyaret ettiği tiyatronun, yapıldığı dönemde yaklaşık 20 bin kişiyi ağırlayacak büyüklükte olduğu bilinmektedir.

Ortak Mirasın Özellikleri

Ortak mirası korumak tüm insanlığın ortak görevidir.

Tek bir millete değil, bütün insanlığa aittir.

Bütün insanlar ortak miras değerlerinden yararlanma, onları tanıma, gezme ve görme hakkına sahiptir.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) görevlerinden biri, dün-yadaki ortak miras eserlerini belirlemek ve korumaktır. UNESCO insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, insanlarda ortak mirasa sahip çıkma bilinci oluşturmak, kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli iş birliğini sağlamak amacıyla çalışmalar yapar. Bu çalışmalardan biri de uluslararası önem taşıyan doğal oluşumlara ve eserlere "Dünya Mirası" statüsü kazandırmaktır. Bu amaçla UNESCO, Dünya Miras Listesi oluşturmuştur. 2018 yılı itibarıyla Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1073 kültürel ve doğal varlık bulunmaktadır. Ülkemizde bulunan 18 eser ve doğal varlık da UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır.

Doğal olaylar sonucu ortaya çıkan yeryüzü şekilleri de tüm insanlığın ortak mirasıdır. Amazon Nehri, Everest Dağı, Kapadokya, Manavgat Şelalesi, Niagara Şelalesi bunlara örnektir.

Büyük Kanyon Milli' Parkı, 1979 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınmıştır. ABD'nin Arizona eyaleti sınırları içinde bulunan en eski ulusal parktır. Kanyon, Kolorado Nehri

civarında bulunur. Kanyon; suyun, nehir yatağını uzun yıllar boyunca aşındırması sonucu oluşmuştur. Uzunluđu 466 km olan kanyonun genişliği ise 2,4 kilometreye varabilmektedir. Günümüzde her yıl milyonlarca turistin ziyaret ettiği bir yerdir.

Victoria (Viktorya) Şelalesi, 1989 yılında UNES-CO Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır. Zambia ve Zimbabve sınırları içindeki Victoria Şelalesi'nin en önemli özelliği ise asla kaybolmayan bir gökkuşağına sahip olmasıdır. Eşsiz güzelliğiyle bir doğa harikası olan şelale dünyanın birçok yerinden gelen turistleri ağırlamaktadır.

Pamukkale Travertenleri 1988 yılında Dünya Kül-tür Mirası Listesi'ne alınmıştır. Pamukkale Travertenleri ülkemizin dünyaya tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır.

Ortak miras eserleri hangi ülkede olursa olsun dünyadaki her insan bu eserlerden yararlanma hakkına sahiptir. Burada bizlere düşen en önemli görev, ortak miras eserlerini korumak ve bunların gelecek nesillere en iyi şekilde aktarılabilmesini sağlamaktadır.